

Міністерство освіти і науки України
Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**72-ої наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету,
присвяченої 90-річчю
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

Том 1

21 квітня – 15 травня 2020 р.

Полтава 2020

ДО ПИТАННЯ ПРО ПЕРЕКЛАД СЛІВ-РЕАЛІЙ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ)

Реалією у класичній граматиці вважаються різноманітні чинники, досліджувані зовнішньою лінгвістикою, такі як державний устрій відповідної країни, історія й культура цього народу, мовні контакти носіїв конкретної мови і т.п. з точки зору їх відображення у цій мові [1].

Соціокультурна інформація, яка передається цим класом слів, є неоднорідною, оскільки такі слова застосовують для позначення як предметів, так і явищ різної природи. Лінгвісти пропонують вирізняти серед слів-реалій певні тематичні групи, що дозволило б систематизувати лексичні одиниці відповідно до сфер їх вжитку, наприклад:

- реалії повсякденного життя;
- етнографічні та міфологічні реалії;
- реалії, що стосуються природи;
- реалії, що стосуються адміністративної структури держави та соціального життя (як історичні, так і сучасні);
- ономастичні реалії;
- асоціативні реалії [2].

Слід зупинитись на перекладі слів, які належать до останньої групи. На відміну від інших реалій, асоціативні реалії не мають відповідних прямих визначень. У французькій мові, так само як і в українській, флористичні й анімалістичні терміни, хоча й виконують номінативну функцію, є носіями метафоричного значення, яке викликає у пам'яті якості, стани душі, почуття, емоційні реакції. Використання загальних слів, що викликають асоціації, є специфічним у різних мовах, оскільки зумовлені історичними та етнографічними традиціями певного народу. Зазвичай, у таких випадках перекладачі вдаються до прагматичної адаптації, яка зводиться до заміни ключового слова асоціативного образу: *хлопець – орел / un dur; тава / un badaud; біла ворона / un merle blanc*.

Говорячи про переклад слів, що позначають об'єктивні реалії, потрібно зазначити, що для адекватного перекладу таких лексичних одиниць, слід добре знати речі або предмети, які вони називають. Для передання термінів, які несуть соціокультурну інформацію, перекладач може звернутись:

-до запозичення, якщо у мові перекладу бракує прямих відповідників: *мерія / mairie; кантон / canton; гільйотина / guillotine;*

- до транскрипції або транслітерації: *козак / le cosaque; гетьман / l'hetman;*

- до синонімічного перекладу: *curé* / *nin*, священник, батюшка, *bistrot* / трактир, шинок;

- до описового перекладу (перифрастичного): *le désistement* / зняття своєї кандидатури на виборах; відгул / *le congé supplémentaire (d'un ou de plusieurs jours, accordé pour les heures de travail faites en plus d'un horaire normal)*);

- до калькування: *Ecole Normale Supérieure* / Вища Нормальна Школа;

- до гіпонімічного перекладу, який є найскладнішим способом і найбільш часто поєднує в собі описовий переклад і калькування. Зустрічається не так часто, як інші способи перекладу.

Література

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. М., 1969. 608 с.
2. Коваль Я.Г., Чердиченко О.І. Теорія і практика перекладу. Французька мова. Київ: Либідь, 1995. 320 с.